

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-618484-III/09/JA

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, ...*2 lipca 2009 r.*...

Pani Jolanta Fedak
Minister Pracy i Polityki Społecznej

szanowna Pani Minister

Uprzejmie informuję, iż do Rzecznika zwrócił się Pan Poseł Jan Bury w sprawie związanej z ustalaniem dochodu rodziny ubiegającej się o przyznanie świadczeń rodzinnych, a w szczególności niemożności pomniejszenia dochodu rodziny o faktycznie poniesione składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Zasiłek rodzinny jest świadczeniem mającym na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Prawo do zasiłku rodzinnego oraz przewidzianych w ustawie dodatków do tego zasiłku przysługuje, przy spełnieniu kryterium dochodowego, rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka, opiekunowi faktycznemu dziecka, osobie uczącej się. Dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie może przekroczyć kwoty 504,00 zł., a w przypadku gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności - kwoty 583,00 zł. (art. 4 i 5 ust. 1-2 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 ze zm.).

Zgodnie z art. 3 pkt. 1 lit. a ustawy za dochód uważa się, po odliczeniu kwot alimentów świadczonych na rzecz innych osób, przychody podlegające opodatkowaniu na zasadach ogólnych na podstawie przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, pomniejszone o koszty uzyskania przychodu, należny podatek dochodowy od osób fizycznych, składki na ubezpieczenia społeczne niezaliczone do kosztów uzyskania przychodu oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne. Kwestie szczegółowe związane ze sposobem i trybem ustalania dochodu reguluje § 15 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 czerwca 2005 r. w sprawie sposobu i trybu

postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne (Dz.U. z 2005 r. Nr 105, poz. 881 ze zm.). Stanowi on, iż w przypadku gdy członek rodziny osiąga dochody podlegające opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych na zasadach ogólnych, dochód członka rodziny pomniejsza się: o podatek należny, składki na ubezpieczenia społeczne oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne. Z tym że wysokość składki na ubezpieczenie zdrowotne oblicza się według odpowiedniego wzoru: $S = (S_p \times P) / P_p$, gdzie znaczenie poszczególnych symboli jest następujące:

S - składka na ubezpieczenie zdrowotne wyrażona w złotych,

S_p - składka na ubezpieczenie zdrowotne odliczona od podatku wyrażona w złotych (wykazana w zaświadczeniu z urzędu skarbowego),

P - składka na ubezpieczenie zdrowotne wyrażona w procentach obowiązująca w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy,

P_p - składka na ubezpieczenie zdrowotne wyrażona w procentach odliczona od podatku.

Jeśli członkowie rodziny osiągają dochody podlegające opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych na zasadach ogólnych, wówczas wysokość dochodu rodziny jest dokumentowana przez osobę ubiegającą się o świadczenia rodzinne zaświadczeniem z urzędu skarbowego o wysokości dochodów uzyskanych przez członków rodziny w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy (§ 2 ust 2 pkt 6 lit a rozporządzenia). Wystawiane przez urząd skarbowy zaświadczenie musi odpowiadać określone w załączniku nr 2 do rozporządzenia wzorowi, w treści którego zawarta jest informacja jedynie o wysokości składek na ubezpieczenie zdrowotne odliczonych od podatku.

W myśl bowiem art. 27 b ust. 1-2 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176 ze zm.) składka na powszechne ubezpieczenie zdrowotne podlega odliczeniu w pierwszej kolejności. Oznacza to, że pierwsza czynność, jaka powinna zostać uczyniona po obliczeniu wysokości podatku według skali podatkowej, to uwzględnienie (odjęcie od podatku) faktycznie uiszczonych przez podatnika składek. Nie wolno - przed pomniejszeniem podatku o składki na ubezpieczenie zdrowotne - pomniejszać podatku o inne ulgi. W sytuacji jednak, gdy wysokość faktycznie wpłaconych przez podatnika w danym roku kalendarzowym składek na ubezpieczenie zdrowotne przekracza kwotę należnego podatku dochodowego wówczas nie mogą być one odliczone w pełnej wysokości.

Sposób ustalania wysokości składki na ubezpieczenie zdrowotne określony w § 15 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne w oparciu o zaświadczenie z urzędu skarbowego powoduje, że nie jest możliwe ustalenie faktycznie zapłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne i ich odliczenie od dochodu w sytuacji, gdy ubiegający się o świadczenia rodzinne zapłaci składkę na ubezpieczenie zdrowotne w wysokości większej

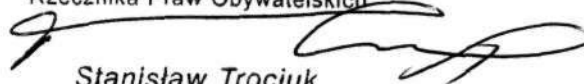
niż kwota podatku dochodowego. W konsekwencji regulacje zawarte w § 15 ust. 1 i 2 rozporządzenia nie służą w pełni realizacji celu ustawowego, tj. ustaleniu faktycznej sytuacji dochodowej rodziny, gdyż to właśnie faktyczna sytuacja materialna oraz fakt uzyskania dochodu stanowić powinny punkt odniesienia dla ustalania prawa do pomocy finansowej świadczonej przez państwo. Przyjęta konstrukcja ustalania wysokości składki na ubezpieczenie zdrowotne zdaniem Rzecznika prowadzić może do dyskryminacji i naruszenia konstytucyjnej zasady równości.

Mając na względzie fakt, iż kwestia podnoszona w wystąpieniu była już przedmiotem zainteresowania Pani Minister (pismo z dnia 7 kwietnia 2009 r. syg. DSR-IV-0700-11-GM/09 w załączeniu), jednakże nadal budzi wątpliwości (kopia pisma Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przeworsku z dnia 6 maja 2009 r. syg. SR-818/17/648/09 w załączeniu), na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.) zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o nadesłanie informacji o projektowanych działaniach legislacyjnych.

Załącznik 2

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich